

Ju2018/02783/L6

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över EU-direktiv om skydd för personer som rapporterar överträdelser

Piteå kommun är positiv till direktivets intentioner och merparten av de förslag som lämnas. Den unika tilliten till de demokratiska institutionerna i Sverige är en fundamental förutsättning för vår demokrati. Det är därför viktigt att personer som slår larm om allvarliga missförhållanden eller oegentligheter – visselblåsare – får ett ordentligt skydd mot repressalier för att värna allmänintresset. Sverige har redan sedan tidigare ett starkt skydd för s.k. visselblåsare i offentlig verksamhet, där såväl eftersökning som repressalier är förbjudet. Förslaget är generellt väldigt detaljerat och Piteå kommuns åsikt är att det enligt subsidiaritetsprincipen borde vara upp till varje land att anpassa regelverket efter sina förutsättningar. Detta gäller särskilt kraven om externa och interna rapporteringskanaler samt kraven på uppgiftslämnare för att omfattas av skydd.

Piteå kommun har synpunkter på svårigheten att hantera konfidentialitet i visselblåsarärenden i offentlig verksamhet mot bakgrund av nuvarande offentlighets- och sekretesslagstiftning (OSL). Det finns idag inga allmänt formulerade sekretessregler i OSL som kan skydda identiteten för den som rapporterar om missförhållanden eller för den som är föremål för en rapport. Generellt finns inte heller grund för att sekretessbelägga sakförhållanden i rapporten.

Piteå kommuns bedömning är därför att det med nuvarande offentlighets- och sekretesslagstiftning kommer att vara svårt att leva upp till flera av artiklarna i direktivet till exempel artikel 5 a) om att säkerställa att den rapporterade personens identitet behandlas konfidentiellt, artikel 6 a) om rapporteringskanaler som både är säkra och säkerställer konfidentialitet samt artikel 16 punkt 2 om åtgärder för att skydda berörda personer. I dagsläget ger lagstiftningen inte möjlighet till att sekretessbelägga och därmed skydda utpekade personers identitet eller de sakförhållanden som det rapporteras om.

I förslaget står att läsa ”Det krävs särskilt att rapporteringskanalerna garanterar att den rapporterade personens identitet behandlas konfidentiellt, vilket är en hörnsten i skyddet för visselblåsare.” Piteå kommun delar den bedömningen men ser inte att det går att efterleva detta med nuvarande lagstiftning. I praktiken betyder det att i princip alla rapporter om missförhållanden måste lämnas anonyma. Detta ger dock upphov till andra nackdelar, såsom att det ofta finns ett behov av att ha fortsatt kontakt med visselblåsaren för att få mer konkreta uppgifter och för att ställa följdfrågor. Även risken för att rapporteringskanalen missbrukas ökar då rapporter lämnas anonymt. För att behålla förtroendet för rapporteringskanalen är det viktigt att den inte missbrukas och därmed ställer till skada för utpekade personer.

Enligt artikel 6 ska medlemsstaterna ha skyldighet att utse myndigheter på nationell nivå som ska vara behöriga att ta emot och hantera rapporter om överträdelser. Piteå kommun kan se fördelar i det – då det kommer att finnas en instans dit visselblåsarfunktionens beslut kan överprövas eller dit man kan vända sig i de fall där det inte finns en tilltro till att det kan ske

en objektiv hantering på lokal nivå. Det är dock viktigt att det inte skapas onödig byråkrati kring detta och att frågor hanteras av fel instans.

Piteå kommun ser det problematiskt att skyddet enligt artikel 13 begränsas till att den rapporterade personen först har krav på sig att använda interna kanaler då en strikt tillämpning av detta skulle kunna skada den s.k. meddelarfriheten i offentlig verksamhet.

Slutligen vill Piteå kommun tryck på vikten av att direktivets slutliga innehåll inte får försämra skyddet för visselblåsare i svensk lag eller grundlag och bör inte heller få begränsa en mer förmånlig nationell lagstiftning för visselblåsare.

Piteå kommun

Namn

Helena Stenberg, Kommunstyrelsens ordförande.